

Trojanowska, Anna

Historia badań konopi w XIX wieku - relacja z seminarium

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 46/3, 242-243

2001

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wystawy dokonała Karolina Kaczorowska, małżonka b. prezydenta II RP. Przy okazji odbyły się też „Pokazy Mody IWNu“ (specjalnej kolekcji odzieży z materiałów z włókien naturalnych – głównie lnu, konopii i jedwabiu) najnowszej kolekcji zaprojektowanej przez Jolę Załęcką (IWN), którą przedstawiono dwukrotnie publiczności londyńskiej w czasie trwania słynnego Londyńskiego Tygodnia Mody.

Odbyła się też Wystawa Książki Naukowo-Technicznej, organizowana przez PTNO oraz Bibliotekę Polską POSKu w Londynie. Ta stosunkowo skromna wystawa obejmowała wydawnictwa PTNO, PUCAL (Polish University College Association Limited), STP w Wielkiej Brytanii oraz wybrane pozycje ze zbiorów Biblioteki Polskiej.

W niedzielę (24 IX) zorganizowano seminarium dla firm brytyjskich na temat możliwości inwestycyjnych w Polsce. Seminarium otworzył Ryszard Chmielowiec (wiceprezes STP), natomiast podstawowy referat o brytyjsko-polskiej współpracy handlowej wygłosił Adam Robiński (Trade Partners UK). Z kolei Krzysztof Walczak mówił o historii swej firmy „Concorde Glass plc“ i polsko-brytyjskich kontaktach produkcyjno-inwestycyjnych, a Henri Strzelecki o działalności swej firmy „Henri-Lloyd Ltd“, producenta nr 1 w skali światowej odzieży żeglarskiej i sportowej. Wreszcie Bogdan Zagrobelny z Biura Radcy Handlowego Ambasady RP w Londynie omówił warunki i kierunki inwestowania w Polsce. Po południu odbyła się dalsza część obrad.

Prezes A. Zieliński wręczył 35 osobom złote i srebrne odznaki FSNT NOT; ponadto osoby biorące udział w pracach organizacyjnych otrzymały podziękowania pisemne, a wybrane osoby plakietki i upominki.

Pełne teksty referatów, jako materiały pokonferencyjne, będą opublikowane w milenijnym wydaniu 70/2000 „Techniki i Nauki“ – czasopiśmie STP i organie Polskich Stowarzyszeń Technicznych na Obczyźnie. IV Sympozjum *Polacy Razem* przewidziano w roku 2001 w Wilnie.

Zdzisław Mikulski
(Warszawa)

HISTORIA BADAŃ KONOPI W XIX WIEKU – RELACJA Z SEMINARIUM

Historia badań konopi w XIX wieku to temat referatu, wygłoszonego przez mgr Beatę Wysakowską na seminarium Zakładu Historii Nauk Biologicznych i Farmacji, które odbyło się w dniu 8 lutego 2001 roku, pod przewodnictwem prof. dr hab. Barbary Kuźnickiej.

Historia wykorzystywania roślin z rodzaju *Cannabis* jest dużo starsza niż historia badań ich składu fitochemicznego. Źródła archeologiczne wskazują, że konopie

były znane już 30 tysięcy lat temu na terenie dzisiejszych Chin. Zarówno w tym okresie, jak i w czasach nowożytnych konopie służyły ludziom jako roślina o szerokim znaczeniu gospodarczym, dostarczając włókien na tkaniny i sznury oraz nasion, stanowiących cenny produkt spożywczy, wykorzystywany także jako surowiec olejarski. Inne zastosowanie konopi związane jest z ich narkotycznym działaniem. Właściwości te, od wieków znane w kulturze wschodniej, stały się w XIX wieku przedmiotem zainteresowań i żmudnych badań aptekarzy oraz chemików, którzy dążyli do poznania i wyizolowania z konopi substancji odpowiedzialnych za ich działanie narkotyczne. Dopiero jednak w latach 40. XX wieku doprowadzono do pełnego wyjaśnienia fitochemii omawianego gatunku.

Prezentując historię badań konopi referentka nie ominęła ich współczesnej charakterystyki chemicznej, farmakologicznej i toksykologicznej. Przedstawiła także ewolucję zastosowania konopi w Polsce, ich znaczenie w kulturze ludowej oraz wykorzystywanie w oficjalnej medycynie w XIX wieku. Magister Beata Wysakowska omówiła również historię upraw i stosowania konopi jako surowca włókienniczego i narkotycznego w świecie starożytnym. Kolejnym punktem referatu była charakterystyka botaniczno-farmakognostyczna rodzaju *Cannabis*, w którym ze względu na różną zawartość tetrahydrokannabinolu – substancji odpowiedzialnej za działanie narkotyczne – niektórzy botanicy wyróżniają: *Cannabis sativa* L. – *Konopie siewne* i *Cannabis indica* Lam. – *Konopie indyjskie*. Na końcu swego wystąpienia referentka omówiła najważniejsze dokonania w światowej historii badań fitochemicznych, farmakologicznych i farmakodynamicznych konopi w XIX i początkach XX wieku – od odkrycia żywicy, uznanej za główny składnik czynny, do wyizolowania kannabinolu. Przedstawione zagadnienia stanowią część rozprawy doktorskiej Beaty Wysakowskiej.

Wygłoszony referat stał się kanwą do szerszej dyskusji, dotyczącej problemu wyboru płaszczyzny interpretacji w historii nauk przyrodniczych. Zastanawiano się, czy historyczne odkrycia i późniejsze dokonania można i należy prezentować i oceniać, odwołując się do dzisiejszego stanu wiedzy, czy też w perspektywie ówczesnej wiedzy, przedstawiać rozwój i osiągnięcia badawcze. Poruszono również kwestię tezy rozprawy doktorskiej, którą można wysnuć na podstawie przedstawionego materiału oraz źródeł wykorzystanych przez referentkę. W dyskusji udział wzięli dr J. Majewski, prof. dr hab. S. Zamecki, prof. dr hab. T. Ostrowska, doc. dr W. Grębecka, prof. dr hab. A. Śródka, dr H. Lichočka, dr I. Arabas, prof. dr hab. L. Kuźnicki. Na zakończenie prof. dr hab. Barbara Kuźnicka podziękowała zebranych za kreatywne uwagi i uczestnictwo w seminarium.

Anna Trojanowska
(Warszawa)